

кожен відповідає не лише за результати власної праці, але й, що особливо важливо, за результати всієї групи.

Роботу у 5-му класі починається з діагностики потенційних можливостей учнів класу, тобто виявлення дітей, здатних до виконання необхідної діяльності і схильних до цього, визначення кола інтересів учнів, наявності згуртованих груп. На основі результатів діагностики визначаються такі види творчих справ, які здатен виконувати конкретний клас.

В якості дослідницької роботи в 5 класі на уроці природознавства учням пропонується проект «Пророщування квасолі». Інформація, отримана і обговорена учнями у 5 класі, допоможе при вивченні Царства Рослини у 6 класі. Одним з таких проектів є міні-проект «Рослини-хижаки», який презентували учні 6-го класу.

Особливо популярними серед учнів 5-7 класу є рольові, ігрові проекти. У них дуже високим є ступінь творчості. Структура проекту тільки намічається і залишається відкритою до завершення роботи. Учасники виконують визначені ролі, обумовлені характером і змістом проекту.

Персональна відповідальність учнів за успіх колективного дослідження не лише мобілізує їх творчу активність та пошуки шляхів кооперативної співпраці, а й гарантує їх особливу довіру до зроблених самостійно важливих висновків, посилює рівень усвідомленості, розвиває пошукові вміння.

Список використаних джерел:

1. http://levchenkoimblog.blogspot.com/p/blog-page_45.html
2. Пахомова Н. Ю. Метод навчальних проектів в освітній установі / Посібник для вчителів і студентів педагогічних вузів. - М.: АРКТИ, 2003.
3. <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/3409>
4. Задорожний К.М. Технологія навчання біології. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 160 с.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ) ОСВІТИ

*Барбінова А.В., Сазонова В.І.
Полтава, Україна*

Сучасна система освіти України, включаючи професійну (професійно-технічну) освіту, орієнтована на інтеграцію в європейський освітній простір, що вимагає упровадження нових технологій професійної підготовки робітничих конкурентоспроможних кадрів. За таких умов, потрібен новий підхід, що спрямовується на забезпечення неперервності в усіх ланках навчання, створення необхідних умов для доступу кожної людини до оволодіння новими знаннями, цінностями, відносинами, компетенціями і вміннями. Удосконалення професійної підготовки фахівців є нині невід'ємною складовою модернізації професійної освіти в Україні.

Специфіка педагогічних проблем сучасної освіти обумовлена необхідністю набуття майбутнім фахівцем соціально-економічного та професійного досвіду практичної діяльності ще на етапі навчання у

навчальному закладі. Формування професійних компетенцій майбутнього конкурентоспроможного фахівця нині вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

В умовах, коли вимоги та потреби ринку праці швидко змінюються, система професійної (професійно-технічної) освіти повинна надавати можливість здобувачам освіти отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

На мій погляд, таким вимогам має відповідати сучасна парадигма підготовки робітничих кадрів технічного профілю, що об'єднує використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, формування творчої особистості здобувачів освіти на основі оновлення змісту професійної освіти за допомогою нових дисциплін та ґрунтовної практичної підготовки майбутніх фахівців. Включення до професійної (професійно-технічної) освіти (крім знань, умінь і навичок) нових освітніх термінів – компетентностей, компетенцій, ключових кваліфікацій обґрунтовано у працях відомих європейських науковців. Нині проблема підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до сприйняття та використання на практиці нових, технічних інструментів та методів сучасного виробництва, особливо актуальна.

Головним завданням сучасної професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка кваліфікованих робітників, відповідність їхнього рівня кваліфікації вимогам виробництва, формування компетентностей фахівців, які затребувані на ринку праці.

Досвід європейських країн засвідчує, що сучасна професійна освіта молоді не лише сприяє, а й є передумовою регіонального розвитку економіки. Кваліфікована та мобільна робоча сила є основою конкурентної економіки, оскільки дає змогу промисловим підприємствам швидко пристосуватись до вимог нових технологій та ринкових тенденцій, і отже, ставати або залишатись конкурентною.

Перспективою освітнього процесу сучасного закладу професійної (професійно-технічної) освіти сьогодні може стати суттєве оновлення змісту і методики освіти, включення до освітніх програм управлінських, економічних та правових знань, поглиблене вивчення іноземних мов та інформаційних технологій. Тільки такі дії сприятимуть досягненню на уроках теоретичного та виробничого навчання творчої співпраці між викладачем та здобувачем освіти, формуванню професійної компетентності кваліфікованих робітників. Професійна освіта нині вимагає вдосконалення технології навчання та виховання, що базується на використанні обчислювальної техніки, спеціального програмного, інформаційного та методичного забезпечення.

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних засобів безперечно впливає і на систему підготовки робітничих кадрів. Так, за останній час все більше закладів освіти запроваджує електронну інформаційну навчальну систему як складову нових освітніх інформаційних технологій у навчальному процесі. Така система має суттєві переваги перед традиційними засобами навчання здобувачів освіти.

Застосування інформаційних технологій на заняттях при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє важливому підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій. Сучасні педагогічні програмні засоби дають можливість втілювати в практику індивідуалізацію професійного навчання. Використання на заняттях технології мультимедіа сприяє підвищенню якості професійної підготовки за рахунок поєднання всіх можливих впливів на учнів одночасно графіки, тексту, звуку і зображення.

Не менш важливою особливістю сучасної підготовки конкурентоздатних фахівців є інтегрована система підготовки, яка об'єднує теоретичне навчання здобувачів освіти за певним напрямом з їх професійною діяльністю на підприємствах (організаціях, виробництвах).

Інтегрована система підготовки потребує тісних взаємовідносин з роботодавцями та підприємствами (організаціями, закладами), на замовлення яких проводиться підготовка фахівців.

Для формування у здобувачів освіти необхідних професійних компетенцій під час навчання у професійних ліцеях, за останні роки оновлюється, як перелік традиційних навчальних предметів, так і їх зміст. Цілеспрямоване набуття знань, умінь та навичок, їх трансформація у компетентності сприяє особистому культурному розвитку, здатності швидко реагувати на вимоги часу. Модернізація навчального процесу направлена на досягнення гарантованих результатів навчання як у межах традиційних форм навчання здобувачів освіти, так і збільшення занять дослідницького характеру, організації пошукової, навчально-пізнавальної діяльності учнівської молоді.

Нині у закладах професійної (професійно-технічної) освіти все більше приділяється увага зростанню методичної майстерності викладачів та майстрів виробничого навчання. Результатом постійної методичної роботи викладачів стають методичні рекомендації, що знаходять впровадження у навчальному процесі в вигляді особистих педагогічних знахідок під час навчального процесу. Стали традицією проведення відкритих уроків, майстер-класів, семінарів-практикумів, на яких поширюється педагогічний досвід по підготовці конкурентоспроможних робітничих кадрів, формування у них професійної компетентності.

Упродовж останніх років в системі підготовки кваліфікованих робітників значна увага приділяється коригуванню й узгодженню робочих освітніх програм, впровадженню інтегрованих форм і методів навчання здобувачів освіти. Уся система навчального матеріалу, що засвоюють здобувачі освіти, зазвичай викладається з урахуванням професійного спрямування.

Професійно-практична підготовка здобувачів освіти здійснюється в лабораторіях, майстернях, на тренажерах, на виробництві під час практики. Здобувачі освіти беруть безпосередньо участь у процесі реального виробництва та наданню послуг відповідно до профілю майбутньої професії. Мета професійно-практичної підготовки (ППП) – практичне застосування отриманих знань, формування професійних компетенцій. Виробнича практика є складовою частиною навчального плану і є обов'язковою для

кожного учня. Конкретний зміст професійної практичної підготовки визначається для кожного семестру навчання у відповідності до кваліфікаційних вимог, що знаходять відображення у змісті навчальних планів і програм за певною спеціальністю, а також у відповідності до специфіки підприємства, на якому учень проходить практику.

Якісне надання освітніх послуг та конкурентоспроможність системи професійної(професійно-технічної) освіти залежить від впровадження в освітній процес сучасних, інноваційних методик навчання, залучення підприємств та роботодавців до підготовки фахівців, і таким чином дозволяє забезпечити потреби в кваліфікованих знаннях, навичках, компетенціях, а також вирішує проблему працевлаштування випускників.

Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у навчальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти повинна приділятися розвитку особистості здобувача освіти, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому в умовах постійних змін.

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Барбінова А.В., Ткаченко М.А.

Полтава, Україна

Провідними потребами на етапі ранньої юності є розвиток потреби у спілкуванні та оволодіння способами його здійснення; розвиток рефлексії, яка забезпечує усвідомлене і критичне ставлення до себе; становлення готовності до професійної діяльності; потреба зайняти внутрішню позицію дорослого, усвідомити себе як члена суспільства, зрозуміти свої можливості, своє місце і призначення у житті.

Д. Пашенко, досліджуючи лідерські якості старшокласників пропонує модель лідерських якостей учнів старших класів, в якій можна виділити такі компоненти: 1) гностичний, що визначає сформованість знань про лідерство та лідерські якості, усвідомлення рівня розвитку власних лідерських якостей; 2) мотиваційний, що забезпечує мотивацію до успіху, потребу до досягнення поставлених цілей, прагнення до самоствердження і самореалізації; 3) когнітивний, що зумовлює логічність, здатність до прогнозування та узагальнення, критичність, розсудливість; 4) комунікативно-організаційний, що визначає комунікабельність, тактовність, ініціативність, вміння працювати в системі зворотного зв'язку, вміння вирішувати конфлікти та здатність до адаптації; 5) особистісний, що зумовлює адекватну самооцінку, чесність, порядність, надійність, активність, оптимізм, почуття гумору, вимогливість до себе та інших; 6) емоційно-вольовий, що передбачає цілеспрямованість, рішучість, упевненість у собі, стресостійкість, врівноваженість, готовність до ризику [25].